

BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQ

MEHMAN NAMAZOV

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin

Kitabxana işinin təşkili

sektorunun müdiri

POLŞA SEYMİ KİTABXANASININ İŞ TƏCRÜBƏSİNDƏN

2008-ci il iyulun 6-dan 16-dək Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis Aparatının bir qrup nümayəndə heyəti təkibində Polşada səfərdə olduq. Səfər zamanı seymin və senatın fəaliyyəti ilə tanışlıq çox maraqlı və səmərəli keçdi. Burada kitabxana-informasiya işi ilə bağlı diqqətimi cəlb edən bir sıra maraqlı olan məsələləri mütəxəssislərin nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm.

İlk növbədə qeyd etməliyəm ki, Polşa dövlətində qanunvericilik səviyyəsində təsdiqlənmiş və tətbiqinə başlanmış elektron qanun layihələrinin formatı və strukturu maraq doğurur. Bu sənədin iki il bundan əvvəl təsdiq olunması qanunlara edilmiş dəyişikliklərin elektron bazada tətbiqi prosesinin avtomatlaşdırılmasına şərait yaradır. Polyaklar həmin sistemi hazırlayarkən dünya təcrübəsini öyrənməyə çalışmış və Avstriya modelini seçmişlər.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin İnformasiya resursları və texnologiyaları şöbəsi “Qanun layihələrinin hazırlanması və dövriyyəsi” proqram təminatına bənzər bir proqram sistemi üzərində iki ildən artıqdır ki, işləyir və onun ayrı-ayrı hissələri hazırdır.

İnformasiya texnologiyalarına aid başqa məsələlərlə tanışlıq zamanı aydın oldu ki, bizim yaratdığımız sistem bəzi sahələrdə Polşa seymindəkindən üstündür. Bununla belə, həmin təcrübənin öyrənilməsi və dekabr ayında polşalı həmkarlarımızın da iştirakı ilə İtaliyanın Florensiya şəhərində keçiriləcək beynəlxalq konfransın nəticələrinin araşdırılması da faydalı ola bilər.

Polşada diqqətimizi cəlb edən digər məsələ isə tədqiqatlar və araşdırmalar bürosunun fəaliyyəti oldu. Bu büronun tərkibində 5 professor, 18 doktor, 75 əməkdaş çalışır. Onun əsas vəzifəsinə deputatlara informasiyasının çatdırılması, deputat səlahiyyətlərinin realizə edilməsində onlara dəstək, qanunvericilik tədqiqatlarının aparılması, müqayisəli təhlillərin aparılması daxildir. Büronun 4 şöbəsi vardır:

1. Qanunların təhlili şöbəsi;
2. Məsləhətlər şöbəsi;
3. Parlament təhlilləri şöbəsi;
4. Verilənlər bazası və sənədlər şöbəsi.

Seymin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin apardığı işlərlə də maraqlandıq. Gənclərin və uşaqların hüquqi biliklərinin artırılması, onların hüquq müstəvisində tərbiyə olunması üçün şöbənin hazırladığı kitablar, jurnallar və müxtəlif oyunlar diqqəti çəkən məsələlərdən idi.

Polşa Seymi kitabxanasının fəaliyyəti də maraq göstərdiyimiz sahələrdən idi. Bu kitabxana Seymin dəftərxana rəhbərliyinin tabeliyindədir. Kitabxana Seymin hər 2 palatasına, Seymin əməkdaşlarına, eləcə də ekspertlərə xidmət göstərir. Ümumiyyətlə isə Seymin kitabxanası bütün kateqoriyalardan olan oxuculara virtual olaraq xidmət göstərir.

Polşa Seymi kitabxanasında 75 əməkdaş çalışır. Burada 9 bölmə fəaliyyət göstərir:

1. Kitablارın alınması və işlənməsi;
2. Tarixi sənədlərin toplu bölməsi;
3. Kitablارın mühafizə bölməsi;
4. ALEF proqram administrasiyası;
5. APSAM-ECPRD;
6. Seymin arxivi;
7. Muzey bölməsi;
8. Göndərilmə bölməsi;
9. Katiblik.

Seym kitabxanasının avtomatlaşması ALEF proqramı ilə həyata keçirilir. Bu proqram məxsusi olaraq Polşa Seyminin kitabxanası üçün yazılmışdır. Proqram tərtib olunan zaman onun elastikliyi, tələbata və oxucu sorğusuna cavab verməsi əsas şərtlərdən olmuşdur. 1993-cü ildən kitabxana artıq bu proqramla işləyir. Bu bölmənin hazırda 2 serveri var və üçüncü serveri almaq nəzərdə tutulur. Burada 3 mühəndis və 2 kitabxanaçı da daxil olmaqla cəmi 5 işçi çalışır.

Kitablارın alınması və işlənməsi bölməsi. Bu bölmədə 21 nəfər kitabxanaçı işləyir. Bu bölmənin əsas funksiyası kitabxanada nəşriyyatların göndərdiyi çap nüsxələrinin komplektləşdirilməsidir. Dövlət nəşriyyatlarında nəşr olunan çap məhsulları məcburi nüsxə kimi 16 kitabxanaya (Milli Kitabxana, Polşa Seyminin kitabxanası, Krakov kitabxanası və s.) göndərilir.

Muzey bölməsi. Bu bölmənin əsas vəzifəsi incəsənət əsərlərinin qorunması və bərpasıdır. Bölmədə əsasən Polşa Seyminə aid olan sənədlər, deputat biletləri, açıqcalar, orden və medallar, markalar, afişalar və plakarlar qorunub saxlanılır. Qədim əlyazmalar və Polşa Konstitusiyasının prezident tərəfindən imzalanmış orijinalı da bu bölmədə saxlanılır.

APSAM-ECPRD. Bu bölmə əsasən Avropa Birliyinə daxil olan dövlətlərin qəbul etdikləri qanunların icrası, Avropa Parlamentində Polşa Seyminin işini əks etdirmək, parlamentlərarası sənəd və informasiyanın mübadiləsini təşkil etmək, Avropa parlamentlərində qəbul olunan qanun layihələri haqqında Senata məlumat hazırlamaq və s. kimi işlərlə məşğul olur.

Səfər zamanı Varşava Universiteti Hüquq fakültəsinin kitabxanası ilə də tanış olduq. Bu kitabxana universitet şəhərciyində ayrıca binada yerləşir. Müasir tələblərə cavab verən hüquq kitabxanası 2005-ci ildən yeni 3 mərtəbəli binada yerləşir. Kitabxana professor, müəllim və tələbələrə xidmət göstərir. Kitabxananın fondunda 100 mindən artıq kitab və çap məhsulu

saxlanılır. Burada əlifba və sistemli kataloq, 2 oxu zalı, 12 oturacaq internet zalı oxucuların istifadəsinə verilmişdir. Kitabxana hər il 220 jurnala (polyak dilində 160, xarici dillərdə 60) abunə yazılır. Oxu zalında pullu xidmət göstərilir. Oxucu istənilən materialın surətini müəyyən olunmuş məbləği ödəməklə əldə edə bilər. Fondada saxlanılan bütün çap məhsulları xüsusi qorunma elementləri ilə təmin olunub ki, bu da fondan kitab itkisinin qarşısını almaqda müsbət rol oynayır. Bundan başqa, Polşa televiziyası ilə göstərilən bütün siyasi proqramların təsviri və video materialları kitabxana fondunda saxlanılır.

Azərbaycanda da bu tipli işlərin həyata keçirilməsi məqsədəuyğundur. Parlamentin fəaliyyətini əks etdirən audio-video materiallarının kitabxana fondunda saxlanılması daha doğru olar.